Redactiunea, Administratiunea şi Tipografia:
BRAŞOVU, piaţa mare Nr 22.
Scrisori netrancate nu se primescŭ. Manuscripte nu se retrimitŭ!
Birourile de anunciuri:
Braşovu, piaţa mare Nr. 22.
Inserate mai primescu în Viena *Rudolf Mosse, Haasenstein & Vogler (Oto Maas), Heinrich Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Danneberg*; în Budapesta: *A. V. Goldberger, Anton Mezei, Eckstein Bernat*; în Frankfurt: *G. L. Daube*, în Hamburg: *A. Steiner*.
Preţul inserţiunilorŭ: o seria garmondu pe o colónă 6 cr. si 30 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tarifă şi învoială.
Reclame pe pagina III-a o seriă 10 cr. v. a. séu 30 bani.

GAZETA TRANSILVANIEI

ANULŬ LII.

„Gazeta“ iese în fie-care ḑi.
Abonamente pentru Austro-Ungaria
Pe unŭ anŭ 12 fl., pe şése luni 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl.
Pentru România şi străinătate
Pe unu anu 40 francĭ, pe şése lunĭ 20 francĭ, pe trei lunĭ 10 francĭ.
Se prenumeră la tóte oficiele postale din întru şi din afară şi la dd. colectorĭ.
Abonamentulŭ pentru Braşovŭ:
la administraţiune, piaţa mare Nr. 22, etagiulŭ I.: pe unŭ anŭ 10 fl., pe şése lunĭ 5 fl., pe treĭ lunĭ 2 fl. 50 cr. Cu dusulŭ în casă: Pe unu anŭ 12 fl., pe şése lunĭ 6 fl., pe trei lunĭ 3 fl. Unŭ esemplarŭ 5 cr. v. a. séu 15 bani.
Atâtŭ abonamentele câtŭ şi inserţiunile suntu a se plăti înainte.

Nr. 98. Braşovŭ, Lunĭ, Marţĭ 2 (14) Maiu 1889.

Braşovŭ, 1 Maiu v.

Foile unguresci s'au ocupatŭ în ḑilele trecute cu tinerimea ungurescă de pe la universităţĭ. Sĕ nu credă cineva, că s'a ocupatŭ doră cu deosebitele „calităţĭ spirituale“ ce le-ar avé, „cu vieţa morală“ ce ar duce-o, cu „simţulŭ de libertate“ ce l'ar nutri, cu „activitatea literară“ ce ar desfăşura-o, cu „vieţa socială“ vrednică de laudă în care ar trăi etc. Nu, nimicŭ din tóte acestea nu relevéză pressa ungurescă, ci numai scăderĭ, defecte, corupţiune, trândăviă şi alte „însuşirĭ“ de felulŭ acesta.

„Neues Pester Journal“ Nr. 115, de pildă, spune că în Budapesta vieţa caracteristică de odinioră a studenţilorŭ a dispărutŭ, luându-i loculŭ o adevĕrată caricatură de studentismŭ. Fie-care ţeră, ḑice foia ungurescă, are studenţii ce-i merită, carĭ lasă sĕ apară caracterulŭ ei în formă tipică, ideală. Aşa e vieţa studenţilorŭ în Germania, Francia şi Anglia, e o lume ideală şi abstractă, o vieţă de libertate a spiritului, de nobilă sociabilitate, de cea mai mare plăcere omenéscă.

„Noi suntemŭ tândale pe lângă ei — continuă foia ungurescă — carĭ facemŭ vênătóre după banĭ şi după bunurĭ, pe când Germanii trăescŭ în imperiulŭ libertăţii spirituale şi stau departe de orĭ ce parte trivială a vieţii. Vieţa lorŭ e liberă de muerismŭ şi de joculŭ de cărţĭ, e curată plăcere a tinereţii, adeseorĭ unŭ cultŭ însufleţitŭ alŭ sciinţei şi alŭ puterii spiritului. Negreşitŭ, că acolo şi profesorii suntŭ astfelŭ, ca sĕ nutrescă aceste flacărĭ! Şi acum sĕ se uite cineva la studenţii noştri! Ei nu se educă nicĭ pentru a deveni învĕţaţĭ, nicĭ nu gustă bunulŭ vieţii, nicĭ nu se forméză pentru lume. Ei nu cunoscŭ binecuvêntarea libertăţii, nu gustă fericirea nobilei asociărĭ. Marele lorŭ reuniunĭ suntŭ numai forme... Sĕrăcia imprimă timbrulŭ sĕu Universităţei nóstre. Sĕrăcia şi risipa locuescŭ lipitŭ una lângă alta, tocmai ca şi în ţeră... Cuşma stă rĕu în cafenelele, unde studenţii jócă cărţĭ.....“

Numita foiă încheiă dândŭ sfatŭ guvernului, ca mai bine sĕ fiă mai scrupulosŭ la alegerea profesorilor, sĕ dea mai multe stipendii, decâtŭ sĕ dea mereu ordonanţe, care n'ajută nimicŭ.

Kossuthistulŭ „Ellenzek“ Nr. 98, de altă parte, după-ce arată cum în Germania se face totulŭ pentru crescerea fisică şi spirituală a tinerimei, ḑice că studenţii germanĭ iau parte la tóte petrecerile, se jócă cu mincia (pila), împuşcă la ţintă, întocmescŭ lupte de întrecere, visitéză şi birturile, dér isbucnirile tinereţei nu le 'nveninéză simţulŭ lorŭ moralŭ şi nu le ruinéză sănĕtatea corpului.

„Ce se face însĕ la noi? întrebă foia Kossuthistă. „In adevĕrŭ, apróре ruşinaţĭ aducemŭ, póte că deja pentru a cincĭḑecea óră, acéstă bubă pe tapetŭ, de care se scârbesce simţĕmêntulŭ moralŭ alŭ fiecăruia. Dér trebue sĕ sgândărimŭ putreḑiciunea, în speranţă, că totŭ se va face ceva pentru tinerime, a cărei putere spirituală şi sănĕtate corporală devastéză Cluşiulŭ, oraşulŭ universitarŭ, cu iuţéla unei epidemii. Fiecare scie, că e vorba de birturĭ, de cârciume şi de prostituţiunea ce se lăţesce în mĕsură înspăimântătóre. Fiecare cunósce libertatea, de care se bucură în acestŭ oraşŭ chelnĕriţele din birturĭ şi din bordelele ascunse şi care aduce pagube necalculabile, esploatând'o chelneriţele în celŭ mai neruşinosŭ modŭ. Centrulŭ oraşului e plinŭ cu aceste persóne. La ele se ducŭ banii tinerimei, dela ele se lăţesce în mĕsură mare demoralisarea şi viţiulŭ. Resultatele suntŭ îngrozitóre. Dĕrĕpĕnarea corporală bate la ochĭ. Spitalele şi praxa medicilorŭ privaţĭ dau cea mai înfiorătóre dovadă despre diferitele bóle infectătóre. Acum doi anĭ, când s'a propusŭ comunităţii sĕ isgonéscă din Cluşiu chelnĕriţele, a trecutŭ peste propunere la ordinea ḑilei. De atuncĭ corupţiunea înfloresce neturburată, corpulŭ degenerézĕ, sănĕtatea se ruinéză şi epidemia se lăţesce. Ea nimicesce tinerimea şi în curêndŭ va fi infectată şi generaţiunea viitóre...“

In sĕptĕmâna trecută chiar, foile din Cluşiu ne aduseră scirea despre sinuciderĭ sĕvĕrşite de tinerĭ din pricina chelneriţelorŭ, aşa că în cele din urmă a trebuitŭ sĕ se aducă în discuţiune în representanţa comunală acéstă stare de corupţiune, ce domnesce în Cluşiu.

Şi pe când bântue acestŭ înfiorătorŭ rĕu, corupţiunea şi viţiulŭ, în rêndurile tinerimei unguresci, pe atuncĭ nicĭ în dieta ungurescă, nicĭ în sînulŭ kulturegyleturilorŭ mai alesŭ, care pretindŭ a rĕspândi cultura, nu se lucréză altceva, decâtŭ totŭ numai şovinismŭ se face, totŭ numai maghiarisarea e pe buzele şoviniştilorŭ ungurĭ!

Când le va veni odată acestorŭ ómenĭ mintea la capŭ, ca sĕ 'nţelégă, că e ridiculŭ a'şĭ mai frământa capulŭ cu esecutarea unorŭ idei smintite, ca maghiarisarea, în timpŭ ce în sînulŭ lorŭ propriu au de vindecatŭ nenumĕrate rele, bube înspăimântătóre?

DIN AFARĂ.

Miseria in Italia.

Cine e causa miseriei ce domnesce în Italia?

La intrebarea acésta a rĕspunsŭ deputatulŭ oraşului Bari cu ocasiunea unei interpelărĭ privitóre la miseria economică ce domnesce în Apulia. Deputatulŭ *Imbriani* ḑise, că singura causă a miseriei este *politica esteriŏră* a guvernului, „atitudinea lui servilă faţă cu Austria şi Germania.“ Toţĭ ţeranii şi domnii din acea provincia suntŭ convinşĭ, că alianţa triplă este singura causă, din care Francia a închisŭ piaţa ei pentru productele din Italia. Nu póte vinarsulŭ italianŭ concura cu rachiulŭ austriacŭ. Tarifurile de frahturĭ cu ţĕrile aliate suntŭ pentru Italia chiar mai nefavorabile şi păgubitóre, decâtŭ condiţiunile comerciale, ce le-a pusŭ Germania Franciei duşmane. Elŭ nu vre prin acéstă plângere sĕ aţîţe poporulŭ, ci este condus numai de iubirea pentru Italia.

S'au ridicatŭ în urma acésta alţĭ deputaţĭ, carĭ au susţinutŭ, că guvernulŭ italianŭ face totŭ posibilulŭ şi că miseria în Apulia nu e aşa mare cum susţine deputatulŭ Imbriani şi nicĭ că are vre-o legătură cu politica din afară. Ministru-preşedinte *Crispi* mai adause, că dênsulŭ va rĕmâne credinciosŭ alianţei cu puterile centrale, pentru-că acésta folosesce ţĕrii, fără ca acéstă alianţă sĕ ignoreze drepturile popórelorŭ, cum s'a doveditŭ în peninsula balcanică. *Imbriani* rĕspunse, că alegerea lui nu póte fi privită decâtŭ ca unŭ protestŭ în contra politicei esteriŏre a cabinetului. Elŭ nu vre sĕ aţîţe poporulŭ, decâ va cere binele Italiei, va fi gata a sprijini şi monarchia, dér nu e iertatŭ ca monarchia şi interesele ei sĕ fiă puse peste interesele patriei. Decă guvernulŭ va face ceva pentru Apulia, dênsulŭ ii va mulţămi. Deocamdată se scie numai, că guvernulŭ a datŭ pe séma celorŭ ce suferă de miseriă 20,000 lire, pe când în acelaşŭ timpŭ s'a comandatŭ — nu în Italia, ci în străinătate — unŭ trenŭ regalŭ pentru 400,000 lire, care va avé sĕ ducă pe Regele la Berlinŭ. Imbriani încheiă ḑi-

FOILETONULŬ „GAZ. TRANS“

Curierulŭ Exposiţiei din Parisŭ.

[Corespondenţa nóstră particulară.]

Parisŭ, 7 Maiu 1889.

IV

Serbările centenarului şi ale inaugurării Exposiţiunei trecură, dér suvenirulŭ lorŭ va fi neperitorŭ. Câtŭ timpŭ se va perpetua între ómenĭ cultulŭ *Libertăţii* şi alŭ *Muncii*, dilele de 5 şi 6 Maiu vorŭ rĕmâne în vecĭ memorabile. Solemnitatea cu care au fostŭ celebrate aceste două ḑile marĭ, de naţiunea francesă şi de amicii ei din tótă lumea, va fi titlulŭ lorŭ de gloriă în faţa posterităţii celei mai îndepărtate.

A mai insista, adĭ, asupra detaliilor tuturorŭ festivităţilorŭ, ce le-a traversat Parisulŭ, erĭ şi alaltăerĭ, credŭ că e inutilŭ. Ar fi obositorŭ pentru lectorŭ a mai ceti atâtea descripţiunĭ minuţióse despre nisce lucrurĭ, ce, decă nu le-a vĕdutŭ în realitatea lorŭ, nu va pute sĕ şi-le închipuéscă nicĭ-odată în adevĕrata lorŭ splendóre. De aceea nu vĕ voiu relata nimicŭ nicĭ despre afluenţa publicului pe loculŭ şi în jurulŭ Exposiţiunii, afluenţă, ce te făcea sĕ te gândescĭ la emigraţia popórelorŭ, şi nicĭ despre iluminaţiunea Parisului cu feeriile ei electrice şi pirotehnice, cu tóte că a fostŭ în adevĕrŭ splendidă.

Cu totulŭ altmintrelea suntŭ a se considera cele două discursurĭ ale Preşedintelui Republicei, unulŭ rostitŭ la Versailles şi altulŭ la inaugurarea Exposiţiunei. Ele suntŭ caracteristice din tóte punctele de vedere pentru însemnătatea acestorŭ două ḑile şi pentru persóna care le-a pronunţatŭ. Spiritulŭ de conciliaţiune, în care suntŭ redigiate, sobrietatea şi esactitatea lorŭ în diferitele apreciărĭ relative la trecutŭ şi la viitorŭ le dau unŭ caracterŭ instructivŭ şi le asigură o valóre durabilă şi incontestabilă.

Etă primulŭ discursŭ, în intregimea sa:

Domnilorŭ!

Cuprinsŭ d'o adâncă emoţiune, cu inima plină de recunoscinţă faţă cu strămoşii noştri, însufleţitŭ d'o viuă speranţă pentru viitorŭ, salutŭ, ca primŭ magistratŭ alŭ Republicei, în acestŭ palatŭ ridicatŭ de vechia monarchiă, pe representanţii naţiunii francese cum e ea adĭ: în plină posesiune de sine însaşĭ, stăpână pe destinele ei şi în tótă strălucirea şi forţa libertăţii sale.

Prima nóstră gândire, în acéstă solemnă reuniune, trebue s'o îndreptămŭ cătră părinţii noştri, cătră acea nemuritóre generaţiune din 1789, eşită din secolulŭ XVIII-lea, care cu perseveranţă şi curagiu, cu preţulŭ atâtorŭ sforţărĭ şi sacrificii, ne-a făcutŭ părtaşĭ de binele de care ne bucurămŭ şi a cărei preţiosă moştenire o vomŭ transmite fiilorŭ noştri.

Nicĭ odată, nicĭ recunoscinţa nóstră, nicĭ cea a urmaşilorŭ noştri nu va egala mărimea serviciilorŭ aduse de părinţii noştri Franciei şi geniului umanŭ. Scriitorĭ iluştri proclamară principiile de dreptate, de egalitate şi de neatêrnare, ce conţineau în ele sĕmenţia Revoluţiei francese. Părinţii noştri şi luară asupra lorŭ misiunea eroică de-a face din aceste principii basa însăşĭ a societăţii şi d'a întemeia unŭ regimŭ nou, de dreptate.

Gloriă lorŭ! Gloriă acestorŭ giganţĭ luptătorĭ! ei sciură sĕ înfrunte tóte greutăţile, tóte pericolele, spre a pute lăsa urmaşilorŭ unŭ preţiosŭ patrimoniu, *ce nu e patrimoniu nicĭ a unei partide*, din care fiecare Francesŭ póte sĕ-şĭ revindice partea sa, şi care adĭ a devenitŭ unŭ bunŭ comunŭ alŭ lumii civilisate“.

Ḑiua de 5 Maiu 1789 a fostŭ ḑiua, în care Statele generale, convocate fiindŭ la Versailles pentru întâia-óră după unŭ intervalŭ de 175 de anĭ, erau învitate sĕ arangieze finanţele monarchiei francese. Dér alta era misiunea ce li-o încredinţase *ţera*.

Órba împotrivire a privilegiaţilorŭ paralisândŭ însĕ intenţiunile cele mai bune ale regalităţii şi silinţele prevĕdĕtóre ale unui mare Ministru, zădărniciră tóte încercările de reforme. Ora Revoluţiunii suna decĭ.

Ea se vĕḑu arătându-se din momentulŭ în care aleşii naţiunii, lăsândŭ la o parte vechile epitete, se declarară *Membrii Adunării naţionale* şi jurară d'a nu se separa decâtŭ după ce vorŭ fi lăsatŭ Franciei o Constituţiă a drepturilorŭ şi libertăţilorŭ ei.

Era ţera însăşĭ, care le trăsese programa lucrărilorŭ de urmatŭ!

Acea programă o găsimŭ inscrisă, tótă, în memoriile aprobate de 6 milióne de alegĕtorĭ, în memorii, a cărorŭ moderaţiune face sĕ reiasă înălţimea ideilorŭ între carĭ găsimŭ acésta frumósă devisă: „*Libertate, Egalitate, Fraternitate*“, ce e adĭ a Republicei, — în acele memorii, a cărorŭ unanimitate surprindĕtóre ne inveḑeréză în acelaşŭ timpŭ şi *prevederea* şi *unitatea morală a poporului francesŭ* cu tóte divisiunile provinciale.

Deja d'atuncĭ se dicea: josŭ cu provinciile, *patriă* în loculŭ lorŭ!

Opinia publică reclama închiegarea unei naţiunĭ forte, unite, respectate şi libere, prin desfiinţarea barierelorŭ ce întretăiau teritoriulŭ vechei Francie, prin suprimarea privilegiilorŭ incomode şi jignitóre; opinia generală mai reclama, ca sĕ se asigure acestei naţiunĭ unŭ dreptŭ uniformŭ, unŭ guvernŭ representativŭ în numele tuturora şi controlatŭ de aleşii poporului; mai reclama în fine egalitatea naintea legii, garantarea libertăţii individuale şi independenţa opiniunilorŭ religióse şi politice, şi stergerea orĭ-cărei urme de feudalitate şi servagiu.

Aceste suntŭ principiile dela 89 espuse pe icĭ şi pe colo în diferitele memorii *(cahiers)* şi coordonate în *Declaraţiunea drepturilorŭ omului*. Grandiósă chiămare, dinaintea căreia părinţii noştri nu s'au retrasŭ şi pe care o sciură aduce la îndeplinire c'o admirabilă perseveranţă, fără sĕ se lase a fi intimidaţĭ de cele mai îngrozitóre pedecĭ!

Condamnată a susţine în contra

cêndŭ, că trebue sĕ se ţină contŭ de pericolele, ce le semnaléză, căcĭ la din contră impaţienţa poporului se va schimba în órbă furiă.

Şvedianii despre Germani.

Precum se scrie din Stocholm, nemulţumirea cresce din ḑi în ḑi în Şvedia, de când guvernulŭ a depusŭ pe biroulŭ Ricksdagului unŭ proiectŭ de lege în contra socialismului, care proiectŭ nu e decâtŭ reproducerea proiectului germanŭ. Opiniunea publică e desgustată de acéstă imitaţiă a totŭ ce se face în Germania. Deja legea asupra rechisiţiilorŭ a cădut. Actualminte legea asupra socialiştilorŭ ţintesce atâtŭ pe oposiţia liberală-constituţională, câtŭ şi socialismulŭ. Guvernulŭ e împiedecatŭ de presă, care blaméză schimbările făcute în vechiulŭ regimŭ liberalŭ alŭ Suediei. Oposiţia numesce într'unŭ modŭ ironicŭ acestŭ proiectŭ „o lege botniţă" şi amintesce resultatele vrednice de nulă obţinute în Germania.

Prima Cameră a începutŭ discuţiunea proiectului. Ministrulŭ justiţiei, interpelatŭ într'unŭ modŭ violentŭ, ḑice, că legea e trebuinciósă pentru a combate ideile subversive. Deputaţii întrebândŭ, décă dinadinsŭ s'a alesŭ data centenarului revoluţiei dela 1789 pentru acéstă discuţiune, ministrulŭ justiţiei replică, că tocmai acéstă lege e indispensabilă, pentru a evita ca Suedia sĕ celebrĕze la rêndulŭ ei o asemenea revoluţiă. Cuvintele miniştrilorŭ provócă unŭ sgomotŭ înspăimêntătorŭ.

Deputatulŭ Hedlund, liberalŭ, organisatorulŭ serbărilorŭ centenarului la Stockholm, rĕspunde ministrului. Elŭ dice, că revoluţia a creatŭ libertatea şi egalitatea civilă, şi că aceste cucerirĭ glorióse suntŭ patrimoniulŭ tuturorŭ popórelorŭ. Legea proiectată tinde sĕ ne dea înapoi. Nu va fi unŭ lécŭ, ci din potrivă consfinţirea prin persecuţiă a unui partidŭ ce nu există încă.

Ministrulŭ replică, că socialismulŭ este o epidemiă universală, capulŭ partidului liberalŭ însĕ declară în aplausele adunării: Da, domnilorŭ, există în adevĕrŭ o epidemiă, a cărei contagiune se lăţesce în Europa întrégă, şi ale cărei simptome le simţimŭ deja: e infiltraţia progresivă a germanismului, acéstă bólă, care nu atinge clasele lucrătóre, ci clasele cârmuitóre. Noi voimŭ s'o combatemŭ, ér Ricksdagulŭ ne va ajuta la acésta începêndŭ prin a respinge proiectulŭ, care ni-s'a presintatŭ.

Centenarulŭ revoluţiei a fostŭ celebratŭ la Stockholm şi la Christiania în universităţile celorŭ două regate.

SCIRILE ḐILEI.

Procesulŭ de pressă in contra generalului Traianŭ Doda. Cetimŭ în „Pester Lloyd" dela 10 Maiu n.: „Senatulŭ de pressă alŭ cur. reg. a pertractatŭ astăḑĭ afacerea de pressă a generalului Traianŭ Doda. Acesta, după cum se scie, a cerutŭ amânarea pertractării ce s'a fixatŭ din nou în contra lui la judecătoria de pressă din Aradŭ, cu motivarea, că imediatŭ înainte de aceea a avutŭ unŭ atacŭ de apoplexiă şi astfelŭ iritaţiunea unei pertractărĭ póte sĕ fiă pentru elŭ fatală. Mai departe a obiectatŭ, că judecătoria de pressă trebuia sĕ céră dela dietă suspendarea dreptului seu, — alŭ lui Doda, — de imunitate înainte de a porni procedura. Judecătoria de pressă a respinsŭ aceste obiecţiunĭ, în contra cărora generalulŭ Traianŭ Doda a insinuatŭ nulitate. Curia reg., ce e dreptŭ, a respinsŭ acéstă parte a nulităţii, a satisfăcutŭ însĕ cererii generalului, ca sentinţa de contumaţare, ce s'a enunţatŭ în contra lui, sĕ iasă din valóre. Nulitatea ce procuratura reg. a presentat'o în aceeaşĭ afacere a fostŭ respinsă din causă că s'a întârḑiatŭ."

*
* *

Studenţii români din Parisŭ şi guvernulŭ francesŭ. „Agenţia Română" află din isvorŭ autenticŭ, că *ministrulŭ de rĕsboiu francesŭ* li-a încuviinţatŭ în modŭ esceptionalŭ *studenţilorŭ români dela şcola politechnică*, ca sĕ fiă primiţĭ în *şcola de artileriă şi ingineriă dela Fontainebleau*. Ministrulŭ s'a abătutŭ prin acesta dela disposiţiunile ce le luase în véra trecută, după carĭ toţĭ studenţii din străinătate erau eschişĭ dela visitarea şcólelorŭ militare în Francia. Decisiunea memorată a ministrului de rĕsboiu francesŭ a produsŭ în Bucurescĭ o impresiune fórte bună, deórece este considerată ca o dovadă a sincerei şi vechei simpatii, ce-o nutresce Francia pentru România.

*
* *

Regularea graniţei. „Agenţia Română" anunţă cu data de 10 Maiu, că colonelulŭ în statulŭ majorŭ generalŭ, *Groza*, a plecatŭ la Pesta spre a face corectura protocólelorŭ din anulŭ 1888, prin care se stabilesce graniţa romano-ungară.

*
* *

Medici militarĭ. Deórece în urma nouei legĭ militare medicii militarĭ trebue sĕ facă o jumĕtate de anŭ serviciu curatŭ militarŭ, mai nainte de ce'şĭ începŭ serviciulŭ medicalŭ militarŭ, de aceea, precum spune „Deutsche Ztg.", în viitorŭ ei se consideră, în înţelesulŭ unei hotărîrĭ a ministerului de rĕsboiu imperialŭ, ca combatanţĭ şi de aceea vorŭ gusta tóte drepturile şi onorurile statului ofiţerescŭ, împlinindu-se prin acésta o vechiă dorinţă a medicilorŭ militarĭ.

*
* *

Donaţiune. Ilustritatea Sa d-lŭ Episcopŭ *Michailŭ Pavelŭ* a dăruitŭ pentru canalisarea oraşului Oradea-mare dilele acestea suma de 10,000 fl. v. a. Representanţa oraşului a decisŭ acuma, ca una din stradele Oradiei-marĭ sĕ pórte în viitorŭ numele de „strada Pavelŭ."

*
* *

Sarcofagŭ vechiu. „Românulŭ" spune, că în cerculŭ Silistrei nouĕ s'a găsitŭ între Almalau şi Silistra, la graniţa româno-bulgară, unŭ sarcofagŭ monumentalŭ, care constă din două bucăţĭ de marmoră şi pe coperişŭ are săpate figurĭ ce represintă fiinţe mitologice. Sarcofagulŭ e lungŭ de 2 m. 40 cm., latŭ şi înaltŭ de 4 m. 80 cm. In elŭ s'au găsitŭ, pe lângă óse, câteva lampe micĭ, două urcioraşe de argilă şi mai multe ghiare de uliu. Sarcofagulŭ s'a desfăcutŭ la 28 Aprilie în presenţa prefectului Constanţeĭ şi a altorŭ persóne. D-lŭ archeologŭ Gr. Tocilescu se va duce în Dobrogea sĕ studieze acestŭ monumentŭ, care se crede a fi de origine română.

*
* *

Din capitala Kulturegyletului. In adunarea generală a representanţei orăşenescĭ a Clujului s'a vorbitŭ despre mania sinuciderilorŭ în capitala „Kulturegylet"-ului. Profesorulŭ de universitate Dr. Gustav Groisza descrise în colorĭ grozave pericolulŭ ce ameninţă pe tinerii din Cluşiu, din causa corupţiunei ce domnesce în urma imoralităţii pricinuite prin îmulţirea neînfrênată a chelnĕriţelorŭ în cârciumele Cluşiului. Dr. Groisza amintesce, că în ḑilele trecute doi studenţĭ, seduşĭ de machinaţiunile unorŭ femei destrăbălate, s'au sinucisŭ. Vorbitorulŭ întrĕbă pe căpitanulŭ oraşului, ce are de gândŭ sĕ facă? Căpitanulŭ oraşului, Deák, rĕspunde, că are sĕ facă în curêndŭ o controlă strictă, pentru ca sĕ alunge din oraşŭ, cum a mai alungatŭ deja, pe mai multe chelnĕriţe. Dér îi trebue timpŭ şi informaţiunĭ, deórece multe chelnĕriţe trăescŭ în case private. Primarulŭ Cluşiului, Albay, declară, că autorităţile politice vorŭ lua sarcina de a supraveghia moralitatea tinerimei. Se va face unŭ statutŭ, care sĕ reguleze posiţia chelnĕriţelorŭ în localele publice.

*
* *

O cunună pentru regina Natalia. Din Belgradŭ se anunţă, că unŭ comitetŭ de dame, în fruntea căruia se află soţia generalului Ljeşanin, a comandatŭ la unŭ giuvaergiu în Viena o cunună de foi de de aurŭ cu marca ţĕrei sêrbescĭ, în mijloculŭ căreia se află portretulŭ regelui Alexandru încadratŭ în diamante. La unŭ capŭ alŭ cununei suntŭ gravate cuvintele: „In memoria ḑilei de 6 Martie 1889." O deputaţiune de dame va duce acestŭ darŭ preţiosŭ, care costă 20,000 francĭ, reginei Natalia la Yalta, dimpreună c'o adresă compusă de poetulŭ sêrbescŭ Matia Banŭ şi tóte acestea ca omagiu alŭ femeilorŭ sêrbescĭ pentru regina.

*
* *

Paulina Lucca, vestita cântăréţă, va serba în anulŭ acesta, precum se anunţă, jubileulŭ ei de 30 de anĭ ca artistă.

*
* *

Jude omorîtŭ. Judele comunalŭ Karol Zakal din Nemesnep, comit. Zala, a fostŭ găsitŭ omorîtŭ pe hotarulŭ localităţii Baglod. Ucigaşii suntŭ unŭ fostŭ servitorŭ alŭ judelui şi servitorulŭ lui celŭ nou. Amêndoi suntŭ prinşĭ. Omorulŭ l'au comisŭ, ca sĕ-lŭ jefuiască de banĭ.

Principele moştenitorŭ alŭ României şi foile germane.

Ḑiarulŭ cancelariului germanŭ „*Norddeutsche Allgemeine Zietung*" în numĕrulŭ de Vinerĭ, 3 Maiu 1889, publică următórele:

Primirea atâtŭ de cordială, a cărui obiectŭ, după informaţiunile unanime, a fostŭ acum de curêndŭ succesorulŭ la tronulŭ României, Principele Ferdinand de Hohenzollern, trebue, fără nicĭ o îndoială, considerată ca unŭ evenimentŭ politicŭ de fórte mare importanţă. Aclamaţiunile simpatice cu care o mulţime de poporŭ a salutatŭ pe tînĕrulŭ Hohenzollern probéză, câtŭ de multŭ era întemeiată speranţa, că chiămarea principelui ca moştenitorŭ alŭ tronului va stabili în România o întemeiare invederată a sentimentelorŭ monarchice şi a ataşamentului către dinastie. O dinastiă consolidată acésta este acum, prima şi cea mai importantă condiţiune, care póte gara ta României asigurarea existenţei sale, a individualităţei sale ca Statŭ, şi o desvoltare prosperă. O repede privire asupra istoriei poporului românŭ va fi suficientă pentru ca acéstă adevĕrŭ sĕ înlăture orĭ-ce îndoială şi orĭ-ce contestaţiune.

Istoria interióră a ţĕrei moldo-vala-

---

vechei lumĭ o luptă gigantică, Francia a avutŭ sĕ traverseze prin durerose împrejurărĭ, în care tóte partidele au cedatŭ unorŭ pornirĭ în vecĭ regretabile.

Ţĕra n'a deviatŭ din drumulŭ ce 'i l'au arătatŭ ómenii încă dela 89: *Constituantă, Legislativă, Convenţiune*, suntŭ totŭ atâtea etape, totŭ atâtea staţiunĭ pe calea progresului; constituţionalii, girondinii, jacobinii, suntŭ cu toţii architecţii aceleiaşĭ clădirĭ, care s'a ridicatŭ în decursulŭ guvernelorŭ, ce s'au succedatŭ şi în care edificiu se găsescŭ adĭ toţĭ Francesii, fără distincţiune de opiniunĭ.

„Cu aceeaşĭ inimă, cu aceeaşĭ recunoscinţă, trebue se ne reîntórcemŭ spre aceia, carĭ acum o sută de anĭ au înipărţitŭ în instituţiunile ţĕrii nóstre egalitatea cetăţenilorŭ înaintea legi: şi a copiilorŭ în casurile de moştenire, au desfiinţatŭ privilegiile, şi au deschisŭ o cale largă tuturorŭ Francesilorŭ la funcţiunile publice şi la gradele militare, au înscrisŭ libertatea muncii, au proiectatŭ o echitabilă repartiţiune de impositŭ consimţitŭ anualmente, au asiguratŭ independenţa gândirii, libertatea opiniunilorŭ religióse şi suveranitatea naţiunii, de unde emană orĭce autoritate legitimă.

Aceştĭ măreţĭ străbunĭ au creatŭ Francia de adĭ, pe care o susţinŭ laborioşii noştri agricultorĭ, devenĭ ĭ stăpânĭ inviolabilĭ pe pămênturile lorŭ; pe care o înavuţescŭ industriaşii noştri, comercianţii noştri, uvrierii noştri scăpaţĭ din cătuşele corporaţiunilorŭ din vechime; pe care o ilustréză scriitorii şi artiştii noştri; pe care o apĕră bravii noştri soldaţĭ şi care e pentru toţĭ fiii sei, d'aprópe ca şi de departe, obiectulŭ unui amorŭ fără marginĭ şi alŭ unei speranţe neşovăitóre.

Revoluţiunea, a căreia auroră o celebrămŭ, a făcutŭ sĕ rĕsară într'o singură ḑi germenii roditorĭ îngrămădiţĭ d'o muncă de ḑece orĭ seculară şi înrouraţĭ de sufiulŭ marilorŭ cugetătorĭ din secolulŭ XVII şi alŭ XVIII.

Revoluţia a deschisŭ o eră nouă în istoriă. Ea a întemeiatŭ o societate nouă pe base imutabile; ea a creatŭ Francia democratică, strînsŭ alipită de principiile din 89 şi credinciósă lorŭ, cu tóte regimele politice ce le a avutŭ a le traversa d'unŭ seculŭ încóce.

A fostŭ reservatŭ însĕ generaţiunei nóstre d'a da acestei democraţii guvernamêntulŭ ei necesarŭ, d'a-i asigura o organisaţiă politică, care sĕ-i permită naţiunii esercitiulŭ suveranităţii, ce residă în ea, oferindu libertăţii, ordinii şi progresului garanţiile ce suntŭ prima condiţiune a păcii şi a muncii.

Fundaţiunea acestei republice e încoronarea operii neperitóre începute acum e unŭ seculŭ. Acésta este ţinta, ce trebuia s'o ajungă, după destule sguduirĭ, după crunte încercărĭ, ce lăsară în urma lorŭ durerĭ inconsolabile, generósa naţiune francesă, atâtŭ de pasionată pentru egalitate şi atâtŭ de mândră de libertatea ei.

Naţiunea francesă a rupt'o adĭ definitivŭ cu puterea personală a *unui omŭ*, orĭ-care i-ar fi titlulŭ acestuia, şi nu mai recunósce de suveranŭ decâtŭ legea desbătută de aleşii sĕi în plina lorŭ independenţă.

Astfelŭ ni-se presentă, Domnilorŭ, opera unui secolŭ; *acesta* e resultatulŭ dobênditŭ din o sută de anĭ de muncă politică, de reflexiunĭ şi de esperiinţe.

Fiă-ne decĭ permisŭ, ca din aceste locurĭ chiar, în care glorioşii noştri părinţĭ *cei dintâi* esecutară primele revindicărĭ ale Franciei, sĕ înălţămŭ inimele nóstre recunoscĕtóre spre ei, sĕ cuprindemŭ cu mintea nóstră drumulŭ făcutŭ, sĕ comparămu la o distanţă d'o sută de anĭ patria nóstră şi sĕ ne aducemŭ aminte de ce au pututŭ realisa silinţele unui mare poporŭ, îmbărbătatŭ de principiile vivificante ale lui 89, ce au luminatŭ lumea.

Mĕ referŭ la voi toţĭ, Francesĭ ai anului 1889, la voi representanţĭ ai naţiunei, cărora sufragiulŭ universalŭ v'a încredinţatŭ inalta misiune d'a da legĭ ţĕrii.

Mĕ adresezŭ Vouĕ, marĭ Corpurĭ constituite ale Statului francesŭ, voi carĭ aveţĭ sarcina de-a aplica aceste legĭ, d'a asigura respectulŭ instituţiunilorŭ nóstre, de-a garanta drepturile şi libertăţile fiă-căruia.

Mĕ îndreptezŭ la voi, oficerĭ şi soldaţĭ ai armatei naţionale, la voi carĭ ţineţĭ atâtŭ de susŭ sentimentulŭ datoriei vóstre şi puneţĭ mai pe susŭ de orĭ-ce *acelŭ respectŭ* alŭ disciplinei, ce face forţa patriei.

Facŭ apelŭ şi la voi, scumpĭ elevĭ ai înalteloru nóstre şcóle, ce suntŭ fiicele Revoluţiunii, la voi, elita junimii nóstre; la voi, fericiţĭ iniţiatorĭ a tuturorŭ operelorŭ de prevedere şi de binefacere ce au avutŭ punctulŭ lorŭ de pornire din libertatea gândirii şi a confesiunilorŭ; la voi, scriitorĭ şi artiştĭ; la voi, muncitorĭ de tóte breslele, carĭ ne veţĭ arăta mâne minunile născocite de spiritulŭ fructiferŭ alŭ lui 1789; — în fine facŭ unŭ apelŭ Vouĕ tuturora, ce'lŭ veţĭ înţelege cu patriotismulŭ vostru!

Aceea ce suntemŭ, datorimŭ acelora, pe carĭ amŭ venitŭ sĕ'i glorificămŭ. Ei ni-au lăsatŭ exemple admirabile, de care trebue sĕ scimŭ a ne inspira. Sĕ fimŭ gata decĭ a continua opera lorŭ. Sĕ arătămŭ, că scimŭ regăsi avênturile generóse ale acestei marĭ epoce, că ne putemŭ ridica peste pasiunile meschine, peste divisiunile de şcolĭ.

Sub egida Republicei, ce ne e dreptulŭ constituţionalŭ, sĕ căutămŭ într'unŭ spiritŭ de moderaţiune, de îngăduire reciprocă, de armoniă, forţa aceea invincibilă, care face popórele puternice.

Secolulŭ gloriosŭ, ce'lŭ sĕrbătorimŭ cu ceremonia de adĭ piósă şi grandiósă, sĕ fiă încoronatŭ prin reconciliarea tuturorŭ Francesilorŭ uniţĭ în o pasiune generală pentru binele comunŭ, în numele libertăţii, în numele patriei.

Numai astfelŭ Francia se va mânţine în avangarda naţiunilorŭ.

Onóre părinţilorŭ noştri dela 1789!
Trăiască Francia!
Trăiască Republica!

*

Mâne va urma discursulŭ de inaugurare.

a.

che nu presintă, în ori-ce memorie omenéscă, decâtŭ tablouŭ certelorŭ, luptelorŭ sterile pentru posedarea puterei domnescĭ: de acolo decĭ agitaţiunĭ necurmatŭ renăscênde, neîncetate revoluţiunĭ: — tóte acestea, obstacole grele de învinsŭ pentru progresŭ şi cultură, care au dreptŭ base fundamentale ordinea şi soliditatea. Personalităţĭ strălucite, Domnĭ de talentŭ, împodobiţĭ de diferite darurĭ, au apărutŭ dela secolulŭ alŭ XIII-lea pe scena română. Nicĭ unulŭ nu a fostŭ în stare de a funda unŭ regimŭ pacînicŭ, durabilŭ, de succesiune la tronŭ.

La epoca dominaţiunei otomane, atuncĭ cândŭ Voivoḑii, Hospodarĭ, Fanarioţĭ, numiţĭ de alţii, domneau în Moldova şi în Valahia, fie o bătăliă, fie o intrigă, erau destulŭ de suficiente pentru a-i rĕsturna, fie-care la rêndulŭ sĕu. Afară de acésta, când Polonezii, cândŭ Ungurii, Tătarii séu Ruşii, Grecii séu Turcii, încingeau între dênşii lupte crâncene şi sângerênde pentru a se sui pe tronŭ, carele făcea obiectulŭ a vecînice discordii.

Când, după pacea dela Adrianopole, acum 60 de anĭ aprópe, împĕratulŭ Rusiei deveni suveranulŭ Moldovei şi Valachiei, se deschise o periodă fórte frământată, în care familii de Domnĭ pământenĭ se siliră de degeaba de a scăpa din jurulŭ rusescŭ şi de a înfiinţa unirea celorŭ două principate dunărene. Acéstă unire se îndeplini în fine la 1859 prin alegerea lui Alexandru Cuza ca Hospodarŭ, mai întâiu în Moldova, apoi în Valachia. Este pretutindenĭ cunoscutŭ, că regele actualŭ se urcă, ca Domnŭ, pe tronulŭ României în anulŭ 1866, şi că la 26 Martie 1881, România a fostŭ proclamată de Regatŭ.

Unirea contractată cu Regina Elisabeta fiindŭ din nefericire sterilă, s'a simţitŭ necesitatea ca cu consimţĕmêntulŭ Camerilorŭ sĕ se reguleze succesiunea la Tronŭ. Fratele Regelui, Principele Leopoldŭ, apoi fiulŭ acestui din urmă, Principe ereditarŭ Wilhelm, ne primindŭ succesiunea la Tronulŭ României, s'a alesŭ Principele Ferdinandŭ, căruia poporulŭ românŭ 'i urà acum de curêndŭ o bună venire atâtŭ de căldurósă. Principele este născutŭ la 24 Augustŭ 1865; peste câteva lunĭ va împlini decĭ 24 anĭ. Omagiile date la Bucurescĭ cu atâta entusiasmŭ nepotului Regelui Carolŭ, se adreséză mai puţinŭ locotenentului din garda prusiană, încă mai necunoscutŭ pe malurile Dâmboviţei, decâtŭ Principelui căruia va reveni mai târḑiu Coróna română.

Speranţele politice care se fundéză pe viitorŭ şi pe lealitate cătră dinastia Regelui Carolŭ, se manifestară acum cu elocinţă cu ocasiunea primirei totodată atâtŭ de simpatică şi de solemnă ce s'a făcutŭ moştenitorului Tronului. Intemeierea sentimentului monarchicŭ şi dinasticŭ în România, căruia i se dete, ḑilele trecute, o aşa de strălucită probă, este datorită, fără îndoială, educaţiunei politice pe care nişte ómenĭ de statŭ perspicacĭ o au putut'o câştiga în experinţa acestui ultimŭ sfertŭ de secolŭ.

Principalulŭ meritŭ înse revine mai înainte de tóte Regelui Carolŭ însuşĭ, care, prin răbdarea şi priceputa dibăcie a sa, a ajunsŭ în unŭ spaţiu de timpŭ relativŭ scurtŭ, a înălţa ţera, a cărei destine i-au fostŭ încredinţate, la nivelulŭ unui Statŭ ce se va considera de acum înainte ca avêndŭ o importanţă mijlocie în familia individualităţilorŭ politice cu cultură orientală. O politică concretă (Realpolitik), înţeléptă şi răbdătóre, a fondatŭ pe Dunărea de josŭ o ordine de lucrurĭ ale căreia fructe se vĕdŭ mai cu deosebire în creaţiunea acelei armate, care, în ultimulŭ resbelŭ din Turcia, a pututŭ, cu atâta onóre, sĕ aducă ajutorŭ armatei ruse la Plevna. Astăḑi, în momentulŭ chiar alŭ sosirei Principelui Moştenitorŭ, „Monitorulŭ" publică o scrisóre a Regelui cătră ministrulŭ-preşedinte, prin care Regele Carolŭ semnaléză importanţa punerei în execuţiune a legei cu privire la vinderea moşiilorŭ Statului la ţĕranĭ, şi declară, că acéstă vindere va avé efectele cele mai utile pentru prosperitatea populaţiunei agricole, căreia Regele are plăcerea a-i recunósce, cu cea mai mare satisfacţiune, o adâncă iubire de muncă. Lăsândŭ de o parte forma-i, care prin forţa lucrurilorŭ, a timpurilorŭ şi a circumstanţelorŭ, se deosibesce, acestŭ actŭ alŭ membrului familiei de Hohenzollern, carele domnesce la gurile Dunărei, reamintesce destulŭ de bine modulŭ de a urma alŭ lui Fredericŭ-Wilhelm I alŭ Prusiei „Marele-Rege în afacerile interne", carele aducea unŭ zelŭ atâtŭ de necurmatŭ în îndeplinirea datoriei, şi carele, pentru a defini sarcina ori-cărui Principe, a cărui misiune este de a stabili şi de a consolida basele culturei Statului, ilŭ povăţuia, ca regulă primordială, de a fi unŭ Rege alŭ soldaţilorŭ şi unŭ Rege alŭ ţĕranilorŭ.

Din dieta ungurésca.

La sfêrşitulŭ şedinţii dela 4 Maiu, *Csatar* interpelă în dietă pe ministrulŭ Tisza, décă e adevĕratŭ, că comitetulŭ de supraveghiare a zidirei parlamentului primesce 83.000 fl. pe anŭ lefurĭ şi diurne.

Tisza, ministrulŭ, declară, că acea comisiune nu primesce nicĭ unŭ felŭ de onorarŭ, numai deputatului Orszagh i-a votatŭ comisiunea unŭ onorarŭ de 1200 fl., fiindcă e secretarulŭ ei.

Csatar dise, că deputatulŭ Orszag, afară de acelŭ onorarŭ, numai diurna de deputatŭ o mai primesce, şi cu tóte astea în 20 de anĭ şĭ-a făcutŭ o avere de unŭ milionŭ. De unde? (Furtunóse strigăte în drépta: La ordine! La ordine! Asta nu se póte suferi!) Orszag are 22 de sinecure. (Enormă larmă 'n drépta şi strigăte: Asta'i ticăloşiă! La ordine! Afară cu elŭ!) Sciu că asta multora nu le place, dér unui deputatŭ nu'i e ertat a aduna o avere atâtŭ de mare, scie Dumnedeu pe ce căi. (Larmă tumultuósă şi strigăte: La ordine!)

Preşedintele chiamă pe Csatar la ordine. Drépta cere se-i detragă cuvêntulŭ.

Csatar: Doră potŭ întreba, cum a ajuns în câţiva anĭ la unŭ milionŭ? (Larmă colosală şi strigăte: La ordine! Sĕ i-se detragă cuvêntulŭ!) Iau la cunoscinţă rĕspunsulŭ ministrului-preşedinte în privinţa celorŭ 1200 fl. ca unŭ casŭ de incompatibilitate. (Mare larmă.)

In şedinţa dela 6 Maiu se continuă desbaterea generală asupra bugetului.

Karol *Eötvös* vede în reconstruirea cabinetului o schimbare fórte esenţială, că şi în posturile de fişpanŭ, ér nu cum ḑice ministrulŭ Tisza, că schimbarea s'a făcutŭ numai din causă de bólă a respectivilorŭ, căcĭ nu s'a auḑitŭ nimicŭ despre vre-o epidemiă, care sĕ fi răpitŭ cu ea pe cei patru miniştrii şi optŭ fişpanĭ. Ér décă esistă o astfelŭ de epidemiă, ministru-preşedinte sĕ tragă la rĕspundere pe consiliulŭ sanitarŭ alŭ ţĕrii fiind-că a tăinuit'o. Unŭ ministru a fostŭ bolnavŭ, e adevĕratŭ; dér ce bólă sĕ fi avutŭ ceilalţĭ miniştri şi cei optŭ fişpanĭ, nu scie vorbitorulŭ. Ministrulŭ de justiţiă şi de finanţe s'au exprimatŭ pentru administraţia de statŭ; celŭ de interne n'a vorbitŭ, dér ceea ce a făcutŭ cântăresce totŭ câtŭ vorbele celorlalţĭ doi. Prin urmare étă că e o schimbare esenţială. Ministru-preşedinte însĕ nu s'a esprimatŭ înaintea parlamentului asupra acestei schimbărĭ, şi acésta consună cu praxa lui politică: sĕ nu spună nicĭ-odată adevĕrulŭ întregŭ. Dér a ḑisŭ că e pentru desvoltarea administraţiei pe vechea basă istorică, pe câtŭ se póte, numai câtŭ administraţia trebue sĕ fiă bună. Asta'nsemnéză că vré sĕ susţină vechiulŭ sistemŭ comitatensŭ, şi numai décă nu va merge cu acesta, atuncĭ o va preface în administraţiă de statŭ.

Ministrulŭ Tisza a ḑisŭ, că se va retrage dela putere, când nu va mai avé pentru sine coróna şi maioritatea. Apoi Coróna face cu d-lŭ Tisza ce vré, şi d-lŭ Tisza face cu maioritatea érăşĭ ce vré. Maioritatea nu'ndrăsnesce sĕ'i spună d-lui Tisza părerile ei contradicĕtóre, ci când elŭ o ameninţă cu retragerea, ea îi ḑice sĕ mrĕână şi i-se supune. Dér mai e unŭ factorŭ, de care d-lŭ Tisza trebue sĕ ţină sémă, e naţiunea ungurésca. „Naţiunea" a ţinutŭ, că e în interesulŭ ei sĕ se creeze o administraţiă cinstită, alegerile sĕ fiă curate, corupţiunea sĕ fiă stîrpită, drepturile individuale cetăţenescĭ sĕ fiă asigurate, sĕ se creeze o bancă de sine stătătóre, sĕ se întroducă căsătoria civilă ş. a. Décă d-lŭ Tisza nu póte realisa acestea, sĕ se retragă.

Ferdinandŭ *Szederkenyi* aşémĕnă premenirea de adĭ a fişpanilorŭ şi schimbarea de miniştri cu timpulŭ lui Schmerling. Şi acesta a făcutŭ aşa, fiindcă credea, că prin acésta va puté guverna mai multŭ timpŭ. Dér precum atuncĭ cu epuraţiunea a fostŭ spulberatŭ şi Schmerling, totŭ aşa va trebui sĕ mérgă şi Tisza, fiindcă nu mai e cu putinţă sĕ mai guverneze. Bugetulŭ nu e solidŭ, administraţia e rea, la alegerĭ se facŭ abusurĭ.

Franz *Petrich* plânge decadenţa ţĕrii şi a clasei de mijlocŭ. Rĕulŭ numai aşa se póte înlătura, décă i-se redă „naţiunei" dreptulŭ de a dispune de sine. Fii Ungurilorŭ suntŭ trecuţĭ cu vederea în armată şi consideraţĭ numai ca materialŭ. Economicesce ţera e sleită. Esŭ cu 40—50 milióne mai multŭ din ţéră, decâtŭ luămŭ noi pentru tóte productele nóstre. Curtea e austriacă şi Ungurulŭ — décă nu e tocmai vre-unulŭ alesŭ — póte gusta dela curte numai fălfăirea stegului negru-galbenŭ la palatŭ, care semnaléză presenţa Maiestăţii Sale în capitală. Vorbitorulŭ nu crede, că „naţiunea", care a apĕratŭ (?) odinióră Europa întrégă, s'ar puté uita pe sine în modŭ laşŭ. Ea se va deştepta şi va spulbera întregulŭ sistemŭ.

Albert *Szentkiralyi* ḑice, că oposiţia va lucra din tóte puterile sĕ rĕstórne pe ministru-preşedinte, care nu corespunde nicĭ de cum aspiraţiunilorŭ naţiunei unguresci.

Corespondenţa „Gaz. Trans".

De lângă Betleanŭ, 4 Maiu 1889.

In 26 Aprilie s'a ţinutŭ în Rusu de susŭ conferinţa de primăvêră a preoţilorŭ din tractulŭ Betlenului sub conducerea M. On. D-nŭ Mihailŭ Făgărăşianu, v.-protopopulŭ tractului.

După ce s'au desbătutŭ mai multe obiecte folositóre bisericei şi şcólei, s'au ţinutŭ şi trei disertaţiunĭ din partea d-lor preoţĭ Gregoriu Rusu, Ioanŭ H. Boteanu şi Samsonŭ Onighi. Tóte au fostŭ bune, frumóse şi bine alese, dér̆ă mie cu deosebire mi-a atrasŭ atenţiunea disertaţiunea d-lui Boteanu despre: *„Modulŭ de tractare cu atciştii, panteiştii etc. din punctulŭ de vedere pastorală-practicŭ şi alŭ esistinţei lui Dumnedeu, arĕtată cu doveḑi".*

Prin modulŭ cum a desvoltatŭ acéstă temă, d-lŭ Boteanu a datŭ doveḑĭ că are fundamentŭ solidŭ şi pregătirĭ frumóse din sciinţele teologice şi filosofice, cunósce bine literatura naţională, se distinge în arta oratorică şi e tare în argumente. S'au făcutŭ încercărĭ de a se combate tema d-sale ḑicêndu-se, că preoţii toţĭ suntŭ credincioşĭ şi prin urmare tema n'a fostŭ la locŭ, ér cuvintele suntŭ prea înalte şi poporulŭ ascultătorŭ nu le pricepe. Acéstă observaţiune însĕ, după a mea modestă părere, nu a fostŭ la locŭ, pentru că eu considerŭ conferinţele preoţescĭ ca o şcólă a preoţilorŭ, ele suntŭ menite pentru întărirea preoţilorŭ pe tóte terenele sciinţifice, pentru ca aşa mai uşorŭ sĕ pótă apoi învĕţa pe alţii. Va sĕ ḑică tema n'a fostŭ lucrată pentru poporŭ, ci pentru preoţĭ şi alţĭ ómenĭ cultĭ, carĭ pentru apĕrarea credinţei lorŭ faţă cu adversarii au mare lipsă de a li-se reînprospĕta în memoriă asemenea cunoscinţe.

Nicĭ aceea n'aşŭ puté s'o concedŭ, că cuvintele ar fi fostŭ „prea înalte", căcĭ preotulŭ e datorŭ a instrua poporulŭ şi în vorbirea purŭ românéscă, nisuindu-se a sîrpi din poporŭ cuvintele streine; în astă privinţă cu părere de bine putemŭ constata, că multe cuvinte streine suntŭ înlocuite deja în limbagiulŭ poporului cu cuvinte bune.

In fine sperŭ, că nu'mĭ vorŭ lua în nume de rĕu fraţii preoţĭ, décă îmĭ voiu esprima dorinţa, ca pe viitorŭ sĕ se ia disposiţii pentru a se observa o mai strictă regulă în ceea ce privesce modulŭ de a discuta, căcĭ rêndulŭ bunŭ este inima tuturorŭ lucrurilorŭ.

Altmintrelea mărturisescŭ sincerŭ, că fiindŭ şi eu acolo de faţă, m'am depărtatŭ fórte îndestulatŭ cu sporulŭ pe terenulŭ literarŭ, ce-lŭ facŭ preoţii din tractulŭ Bethleanului. Dumnedeu le ajute, ca sĕ pótă înainta şi mai departe pe calea sciinţei, sĕ se pótă înţelege unii cu alţii şi sĕ se ajute împrumutatŭ, căcĭ aşa vré Dumnedeu, aşa vré ómenii în adevĕrŭ nobilĭ şi cultĭ, şi aşa vré şi poporulŭ, carele-i susţine. **G. M.**

TELEGRAMELE „GAZ. TRANS".

(Serviciulŭ biuroului de coresp. din Pest)

Bochum, 13 Maiu. Numĕrulŭ greviştilorŭ s'a urcatŭ acum la 90,000.

Gelsenkirchen, 13 Maiu. Adunarea lucrătorilorŭ de mine (băieşilorŭ) dela Essen a hotărîtŭ astăḑĭ de a înceta cu lucrulŭ în tóte cele 42 ţesurĭ ale revirului din Essen.

München, 13 Maiu. Regina-mamă se află într'o stare fórte neliniştătóre. Puterile îi slăbescŭ din ce în ce.

Graz, 13 Maiu. Vaporulŭ, care circulă pe rîulŭ Mur, s'a cufundatŭ. Patru persóne s'au înecatŭ.

DIVERSE.

Mânatulŭ iute alŭ birjarilorŭ este o pasiune, ce se desvoltă mai alesŭ în oraşele marĭ. Ḑilele trecute a fostŭ condamnatŭ în Viena la arestŭ de mai multe ḑile unŭ birjarŭ, care este atâtŭ de pasionatŭ în a mâna iute, încâtŭ în timpŭ de 17 anĭ, de când esercitéză acéstă meseriă, a fostŭ condamnatŭ nu mai puţinŭ decâtŭ de 150 de orĭ pentru mânatulŭ iute; de 35 de orĭ din partea judecătoriei, ér în celelalte casurĭ din partea poliţiei. Nicĭ-odată însĕ de când e birjarŭ nu s'a întêmplatŭ vre-o nenorocire din causă că a mânatŭ prea iute.

Cursulŭ pieţei Braşovŭ

din 12 Maiu st. n. 1889.

Bancnote românescĭ	Cump.	9.39	Vend.	9.40
Argintŭ românescŭ -	„	9.35	„	9.38
Napoleon-d'orĭ - - -	„	9.42	„	9.44
Lire turcescĭ - - -	„	10.70	„	10.78
Imperialĭ - - - -	„	9.70	„	9.78
Galbinĭ .	„	5.55	„	5.60
Scris. fonc. „Albina" 6%	„	102.—	„	—.—
„ „ „ 5%	„	98.50	„	99.—
Ruble rusescĭ - - -	„	125.—	„	126.
Discontulŭ - - - -	6½—8% pe anŭ.			

Cursulŭ la bursa de Viena

din 11 Maiu st. n. 1889.

Renta de aurŭ 4% - - - - - -	103.—
Renta de hârtiă 5% - - - - - -	97.50
Imprumutulŭ căilorŭ ferate ungare -	142.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (1-ma emisiune) - -	99.80
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (2-a emisiune) - -	—.—
Amortisarea datoriei căilorŭ ferate de ostŭ ungare (3-a emisiune) - -	113.75
Bonurĭ rurale ungare - - - - -	105.30
Bonurĭ cu clasa de sortare - - - -	105.30
Bonurĭ rurale Banatŭ-Timişŭ - - -	105.30
Bonurĭ cu cl. de sortare - - - -	105.30
Bonurĭ rurale transilvane - - - -	105.30
Bonurĭ croato-slavone - - - - -	105.—
Galbenĭ împĕrătescĭ - - - - - - -	5.64
Napoleon-d'orĭ - - - - - - - -	9.43½
Mărcĭ 100 imp. germane - - - - -	58.10
Londra 10 Livressterlinge - - - -	118.95

Editorŭ şi Redactorŭ responsabilŭ:
Dr. Aurel Mureşianu.

I. Plecarea trenurilorŭ:

1. Dela Braşovŭ la Pesta

Trenulŭ de persóne Nr. 307: 7 óre 10 de minute séra.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 315: 4 óre 10 minute diminéţa.

2. Dela Braşovŭ la Bucuresci:

Trenulŭ mixtŭ Nr, 318: 1 oră 55 minute după amédĭ.

II. Sosirea trenurilorŭ:

1. Dela Pesta la Braşovŭ:

Trenulŭ de persóne Nr. 308: 9 óre 46 minute înainte de amédĭ.
Trenulŭ mixtŭ Nr. 316: 9 óre 52 minute séra.

2. Dela Bucuresci la Braşovu:

Trenulŭ mixtŭ Nr. 317: 2 óre 32 minute după amédĭ.

A. Plecarea postelorŭ.

a) Dela Braşovŭ la *Reşnovŭ-Zernesci-Branŭ*: 12 óre 30 m. după amédĭ
b) „ „ *Zizinŭ*: 4 óre după amédĭ.
c) „ „ în *Săcuime* [S. Georgĭ]: 1 oră 30 minute nóptea.
d) „ „ la *Făgăraşŭ*: 4 óre diminéţa.
e) „ „ la *Săcele*: 4 óre diminéţa.

Mersulŭ trenurilorŭ

pe liniele orientale ale căii ferate de statŭ r. u. valabilŭ din 1 Iunie 1888.

Budapesta—Predealŭ

	Tren de persóne	Trenŭ accelelatŭ	Trenu omnibus	Trenu mixt
Viena	11.10	8.—		
Budapesta	7.40	2.—	3.10	6.18
Szolnok	11.06	4.05	7.38	9.38
P. Ladány	2.02	5.47	5.39	12.02
Oradea-mare	4.18	7.01	8.46	1.51
		7.11	9.18	2.11
Várad-Velencze			9.27	2.19
Fugyi-Vásárheli			9.44	2.32
Mezö-Telegd		7.41	10.21	2.55
Rev		8.10	11.38	3.38
Bratca			12.16	4.01
Bucia			12.54	4.23
Ciucia		9.04	1.57	4.49
Huiedin		9.34	3.11	5.31
Stana			3.40	5.40
Aghiriş			4.15	6.12
Ghirbeu			4.36	6.24
Nădĕşel			4.58	6.38
Cluşiu		10.34	5.26	6.56
	11.15			7.15
Apahida	11.34			7.41
Ghiriş	12.45			9.18
Cucerdea	1.30			10.—
Uióra	1.37			10.09
Vinţulŭ de susŭ	1.45			10.19
Aiud	2.07			10.48
Teiuşu	2.26			11.55
Crăciunelu	3.11			12.34
Blaşiu	3.24			12.52
Micăsasa	3.54			1.34
Copşa mică	4.09			2.19
Mediaşŭ	4.21			2.46
Elisabetopole	5.11			3.31
Sighişóra	5.45			3.59
Haşfaleu	6.12			4.32
Homorodu	7.32			6.53
Agostonfalva	8.17			7.21
Apatia	8.37			8.23
Feldióra	9.06			9.02
Braşovŭ	9.45			9.52
	1.55			
Timişu	2.53			
Predealŭ	3.28			
Bucurescĭ	9.35			

Predealŭ—Budapesta

	Tren de persóne	Trenŭ acceleratŭ	Trenŭ mixt	Trenu omnibus
Bucurescĭ			7.30	
Predealŭ			1.14	
Timişŭ			1.45	
Braşovŭ	—.—		2.32	
	4.10		7.10	
Feldióra	4.56		7.31	
Apaţa	5.37		8.14	
Ágostonfalva	6.07		8.36	
Homorodŭ	6.55		9.12	
Haşfaleu	8.36		10.24	
Sighişóra	9.13		10.46	
Elisabetopole	9.56		11.19	
Mediaşŭ	10.37		11.47	
Copşa mică	10.59		12.02	
	11.16		12.09	
Micăsasa	11.37		12.25	
Blaşiu	12.16		12.53	
Crăciunelŭ	12.33		1.05	
Teiuşu	1.51		1.47	
Aiudu	2.18		2.08	
Vinţulŭ de susu	2.48		2.30	
Uióra	2.56		2.37	
Cucerdea	3.14		2.53	
Ghirişu	4.01		3.26	
Apahida	5.28		4.40	
Cluşiu	5.56		5.—	
	6.37	5.32		8.—
Nădăşelu	6.58			8.36
Gîhrbău	7.14			9.02
Aghireşŭ	7.29	6.11		9.32
Stana	7.56			10.11
B. Huiedin	8.18	6.43		10.51
Ciucia	8.58	7.12		12.16
Bucia	9.15			12.50
Bratca	9.34			1.19
Rev	9.53	7.51		2.—
Mezö-Telegd	10.25	8.17		3.04
Fugyi-Vásárheli	10.47			3.36
Várad-Velencze	10.57			3.52
Oradea-mare	11.04	8.42		4.03
	11.19	8.47	10.50	4.47
P. Ladány	1.15	10.08	1.33	7.30
Szolnok	3.29	11.51	3.29	3.15
Budapesta	6.33	1.55	7.45	10.—
Viena	2.50	7.15	6.05	

B.-Pesta-Aradŭ-Teiuş

	Trenu omnibus	Trenu de pers.	Trenu de pers.
Viena		11.10	2.—
Budapesta		8.20	9.05
Szolnok		11.20	12.41
Aradŭ		4.10	5.45
	2.17	4.30	6.—
Glogovaţu	2.37	4.43	6.13
Gyorok	3.19	5.07	6.38
Paulişŭ	3.43	5.19	6.51
Radna-Lipova	4.05	5.41	7.10
Conop		6.09	7.37
Bĕrzava		6.28	7.55
Soborşinŭ		7.25	8.42
Zamŭ		8.01	9.12
Gurasad.		8.34	9.41
Ilia		8.55	9.58
Branicica		9.19	10.17
Deva	1.47	9.51	10.42
Simeria (Piski)	2.08	10.35	11.07
Orăştia		11.09	11.37
Şibotŭ		11.39	12.—
Vinţulŭ de josŭ		12.12	12.29
Alba-Iulia	8.55	12.29	12.46
Teiuşŭ	9.54	1.16	1.26

Teiuş-Aradŭ-B.-Pesta

	Trenŭ mixt	Trenu de pers.	Trenŭ mixt
Teiuşu	11.24	3.—	1.42
Alba-Iulia	12.09	3.44	2.32
Vinţulu de josu	12.30	4.10	
Şibotŭ	1.01	4.43	
Orăştia	1.32	5.13	11.—
Simeria (Piski)	2.32	6.15	11.21
Deva	2.52	6.35	
Branicica	3.23	7.02	
Ilia	3.55	7.28	
Gurasada	4.08	7.40	
Zamu	4.44	8.11	
Soborşinŭ	5.30	8.46	
Bĕrzava	6.27	9.33	
Conopŭ	6.47	9.53	
Radna-Lipova	7.28	10.27	5.50
Paulişu	7.43	10.42	6.13
Gyorok	7.59	10.58	6.38
Glogovaţ	8.28	11.35	7.19
Aradŭ	8.42	11.39	7.38
	9.17	12.31	6.20
Szolnok	2.32	5.12	
Budapesta	6.—	8.20	
Viena	3.—	6.05	

Simeria (Piski)-Petroşenĭ

Simeria	6.47	2.42
Streiu	7.40	3.25
Haţegŭ	8.51	4.16
Pui	10.02	5.11
Crivadia	11.02	5.58
Baniţa	11.50	6.40
Petroşenĭ	12.30	7.12

Petroşenĭ-Simeria (Piski)

Petroşeni	9.36	4.26
Baniţa	10.17	5.12
Crivadia	10.58	5.55
Pui	11.42	6.41
Haţegŭ	12.23	7.26
Streiu	1.12	8.14
Simeria	1.51	8.50

Aradŭ—Timişóra

Aradu	6.05	5.48
Aradulŭ nou	6.33	6.19
Németh-Ságh	6.58	6.44
Vinga	7.29	7.16
Orczifalva	7.55	7.47
Merczifalva	8.14	8.08
Timişóra	9.12	9.02

Timişóra—Aradŭ

Timişóra	6.25	5.—
Merczifalva	7.19	6.02
Orczifalva	7.46	6.32
Vinga	8.15	7.02
Németh-Ságh	8.36	7.23
Aradulŭ nou	9.11	8.01
Aradu	9.27	8.17

Ghirişŭ—Turda

Ghirişŭ	9.26	4.19
Turda	9.47	4.40

Turda—Ghirişŭ

Turda	8.29	3.19
Ghirişu	8.50	3.40

Sighişóra—Odorheiu

Sighişóra	6.05
Odorheiu	9.45

Odorheiu—Sighişóra

Odorheiu	5.38
Sighişóră	9.16

Copşa-mică—Sibiiu

Copşa-mică	2.29	4.35
Şeica mare	3.02	5.06
Lomneşŭ	3.46	5.45
Ocna	4.18	6.17
Sibiiu	4.42	6.40

Sibiiu-Copşa-mică

Sibiiu	8.50	10.—
Ocna	9.17	10.24
Lomneşŭ	9.45	10.50
Şeica mare	10.20	11.20
Copşa-mică	10.49	11.45

Cucerdea-Oşorheiu-Reghinulŭ săsescŭ

Cucerdea	3.05	10.20	3.25
Cheţa	3.35	10.50	3.58
Ludoşŭ	3.56	11.11	4.20
M.-Bogata	4.06	11.20	4.30
Iernutŭ	4.43	11.57	5.11
Sânpaulŭ	4.58	12.12	5.28
Miraşteu	5.21	12.36	5.53
Oşorheiu	5.40	12.55	6.13
	6.—	4.58	
Reghinul-săs.	7.56	7.—	

Reghinulŭ săsescŭ-Oşorheiu-Cucerdea

Reghinul-săs.		8.35	8.—
Oşorheiu		10.20	9.49
	6.56	12.15	10.20
Miraşteu	7.16	12.35	10.39
Sânpaulŭ	7.40	12.58	11.02
Iernutu	8.03	1.19	11.23
M. Bogata	8.37	1.49	11.53
Ludoşŭ	8.51	2.02	12.06
Cheţa	9.08	2.18	12.22
Cucerdea	9.40	2.46	12.50

Simeria (Piski)-Unied.

Simeria (Piski)	2.18
Cerna	2.39
Uniedóra	3.08

Unied.-Simeria (Piski)

Uniedóra	9.36
Cerna	9.50
Simeria	10.1

Murĕşŭ-Ludoşŭ-Bistriţa

Mureşu-Ludoşu	4.40
Ţagu-Budatelecu	8.02
Bistriţa	— —

Bistriţa-Murĕşŭ-Ludoşŭ

Bistriţa	— —
Ţagu-Budatelecŭ	9.41
Mureşu-Ludoşu	1.11

Notă: Numerii încuadraţĭ cu linii gróse însemneză órele de nópte.

Tipografia A. MUREŞIANU, Braşovŭ.